

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора Інституту
правотворчості та науково-правових
експертиз НАН України з наукової
роботи, д.ю.н., проф., академік
НАПрН України

А. Б. Гриняк

2025 року

м. Київ

«26» листопада 2025 року

ВИСНОВОК

Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Олешка Олега Михайловича на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України (нині – Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України) від 29 червня 2023 року (протокол № 6)

Висновок обговорено та затверджено на розширеному засіданні відділу приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України.

ПРИСУТНІ:

НАУКОВІ СПІВРОБІТНИКИ ІНСТИТУТУ:

Директор Інституту, д.ю.н., проф., член-кореспондент НАПрН України **Кот О. О.**; завідувач відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф. **Великанова М. М.**; завідувач відділу науково-правових експертиз, д.ю.н., проф. **Красицька Л. В.** (*рецензент*); завідувач відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС, д.ю.н., проф. **Міловська Н. В.** (*онлайн формат участі*); головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф., академік НАПрН України **Гриняк А. Б.**; головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України **Вінник О. М.** (*онлайн формат участі*); головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф. **Федорченко Н. В.** (*онлайн формат участі*); головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф. **Якубівський І. Є.** (*онлайн формат участі*); провідний науковий співробітник, д.ю.н., старший дослідник **Булат Є. А.**; провідний науковий співробітник, к.ю.н., старший дослідник **Томкіна О. О.** (*рецензент*); старший науковий співробітник відділу приватноправових

досліджень, к.ю.н., старший дослідник **Простибоженко О. С.**; старший науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, к.ю.н. **Гуцуляк В. К.** (*онлайн формат участі*); старший науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, к.ю.н. **Трубаков Є. О.** (*онлайн формат участі*); старший науковий співробітник відділу науково-правових експертиз, к.ю.н. **Карнаух В. С.**, (*онлайн формат участі*).

Всього присутні: 14 осіб (з них 9 докторів юридичних наук та 5 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації).

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обговорення дисертації аспіранта Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України Олега Михайловича Олешка на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право. Робота виконана у відділі приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь аспіранта Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України **Олешко Олега Михайловича** про результати проведеного дисертаційного дослідження на тему: «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння».

Олешко О. М. обґрунтував актуальність теми дисертаційного дослідження, охарактеризував ступінь наукової розробленості проблеми на сучасному етапі, визначив мету та завдання наукового дослідження, обґрунтував методологічну основу дисертації, доповів основний зміст дослідження, науково-теоретичну та практичну значимість досліджуваної проблеми, ознайомив присутніх з основними результатами дослідження та положеннями, які виносяться на захист, а також сформулював загальні висновки та рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Після доповіді Олешко О. М. відповів на запитання присутніх.

Завідувач відділу науково-правових експертиз, д.ю.н., проф. Красицька Л. В.:

В дисертаційному дослідженні Ви наголошуєте на тому, що необхідно розмежовувати абсолютне суб'єктивне право власності та абсолютність непорушності права власності. Поясніть, будь ласка, ці положення більш ретельно в контексті практики Європейського суду з прав людини.

Відповідь. Дякую за питання. Традиційно в цивільному праві абсолютний характер суб'єктивного права власності полягає в тому, що власникові як управомоченій особі протистоїть необмежене коло зобов'язаних осіб, вони зобов'язані законом утримуватися від дій, які порушують права власника.

Непорушність права власності не має абсолютного характеру, незважаючи на те, що Конституцією України проголошується, що право приватної власності є непорушним, проте допускається позбавлення права власності або обмеження його здійснення у випадках і в порядку, встановлених законом, наприклад, в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану.

Згідно зі статтею 1 Першого Протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод «кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном». У практиці Європейського суду з прав людини склався трьохланковий алгоритм визначення правомірності втручання держави в право мирного володіння майном: а) захід втручання в мирне володіння майном повинен бути законним (принцип законності); б) такий захід має переслідувати законну мету (легітимність мети втручання); в) захід втручання в мирне володіння майном має забезпечувати справедливий баланс між загальними суспільними інтересами та основоположними правами особи (принцип пропорційності).

2. Провідний науковий співробітник відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС, к.ю.н., старший дослідник Томкіна О. О.:

Яка основна відмінність негаторного та віндикаційного позову?

Відповідь. Дякую за питання. Негаторний позов – це позов про усунення перешкод у здійсненні власником права користування та розпорядження майном. Віндикаційний позов – це позов про витребування майна з чужого незаконного володіння.

У процесі дослідження було встановлено, що визначальними критеріями для розмежування негаторного та віндикаційного позовів є:

1) відсутність або наявність у позивача володіння майном, причому судова практика виходить з позиції «книжного (книжкового) володіння», якщо спір стосується нерухомого майна, що визначається, виходячи з положень про державну реєстрацію права власності на нерухоме майно;

б) існування перешкоди у здійсненні права користування чи розпорядження майном на момент звернення з вимогою про захист права власності.

Якщо позивач не позбавлений володіння майном та існують перешкоди у здійсненні його прав користування та розпорядження майном, то має заявлятися негаторний позов.

Старший науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, к.ю.н., старший дослідник Простибоженко О. С.:

Яка роль негаторного позову у забезпеченні захисту права власності від рейдерських захоплень нерухомого майна?

Відповідь. Дякую за питання. На жаль, непоодинокими є випадки рейдерських захоплень квартир і у цих випадках за концепцією «книжного (книжкового) володіння» спрацьовує презумпція належності майна на праві власності особі, право власності на нерухоме майно за якою зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, проте при цьому

порушені права реальних законних власників, які навіть й можуть не знати, що їх нерухоме майно захоплено.

Негаторний позов про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядженні майном шляхом виселення відповідача буде належним та ефективним способом захисту прав та інтересів позивача при рейдерському захваті права власності незалежно від наявності «книжного (книжкового) володіння» у відповідача, оскільки реальному власнику майна створено перешкоди у здійсненні ним права користування та розпорядження нерухомим майном у випадку реєстрації права власності з порушенням закону, наприклад, за заявою особи, яка не мала права звертатися з заявою про реєстрацію права власності.

Головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф., академік НАПрН України Гриняк А. Б.:

На сьогодні часто виникають спори щодо захисту прав держави на земельні ділянки водного та лісового фондів. У яких випадках негаторний позов Ви вважаєте ефективним способом захисту і чому?

Відповідь. Дякую за питання. Розташування земель водного фонду вказує на неможливість виникнення приватної власності. Отже, зайняття земельної ділянки водного фонду з порушенням вимог Земельного та Водного кодексів України треба розглядати як порушення права власності держави чи відповідної територіальної громади, не пов'язане з позбавленням володіння. Власник земельної ділянки водного фонду може вимагати усунення порушення його права власності на цю ділянку, оспорюючи відповідні рішення органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, договори або інші правочини, та вимагати повернути таку ділянку впродовж усього часу тривання порушення його прав. Для захисту права власника на землі водного фонду ефективним способом захисту буде негаторний позов. Володіння приватними особами лісовими ділянками цілком можливе, оскільки вони можуть мати такі ділянки на праві власності. Вимога про витребування земельної ділянки лісового фонду з незаконного володіння (віндикаційний позов) буде ефективним способом захисту права власності.

Завідувач відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф. Великанова М. М.:

У своєму дисертаційному дослідженні Ви обґрунтовуєте позицію, що на вимогу за негаторним позовом не поширюється позовна давність. Можете конкретизувати аргументи на користь цієї думки.

Відповідь. Дякую за питання. Позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. За загальним правилом позовна давність розповсюджується на усі вимоги, крім тих, які прямо зазначені у законі. Але в деяких випадках позовна давність не може поширюватись і на інші категорії вимог, хоча про це прямо й не зазначено у законі. Щодо застосування позовної давності до негаторного позову, то вважаю, що неможливо застосувати позовну давність до такої вимоги про захист права власності. Це обумовлено тим, що негаторний позов пред'являється для захисту правомочностей володіючого власника, щодо якого

створюються перешкоди у здійсненні ним права користування і розпорядження своїм майном, тобто існує тривале правопорушення прав власника. Отже, власник може пред'явити такий позов у будь-який час незалежно від того, коли почалося порушення його прав.

Науковий керівник, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України, директор Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України О. О. Кот поінформував присутніх про виконання Олешком О. М., індивідуального плану роботи аспіранта та про завершення дисертаційного дослідження.

Представлене дисертаційне дослідження є одним з перших комплексних досліджень цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, проведеним в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України. Актуальність роботи зумовлена передусім тим, що з точки зору цивільного права право власності є абсолютним правом, що передбачає обов'язок всіх утримуватися від порушень прав власника. А в умовах проведення рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України визначення напрямів правового регулювання відносин щодо цивільно-правового захисту права власності та інших речових прав є необхідним.

Загалом, цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, досліджувався в контексті загальних положень про захист права власності та захисту речових прав. Разом з тим, в українській доктрині приватного права проблемні питання, які на сьогодні виникають у правозастосовній практиці, зокрема, щодо захисту прав держави на земельні ділянки лісового фонду, земельні ділянки водного фонду, щодо застосування позовної давності до вимоги про усунення перешкод у здійсненні права власності були досліджені фрагментарно.

Вищезазначені та інші завдання були вдало вирішені в роботі дисертантом, а дослідження містить низку інших наукових положень, що мають важливе науково-теоретичне значення і практичну спрямованість.

Зокрема, піднята дисертантом проблематика щодо врахування дуалістичної природи позову про визнання права власності (речово-правовий та зобов'язально-правовий характер) при вирішенні питання про застосування позовної давності, пропозиції для суду на законодавчому рівні надати право змінити спосіб захисту права власності у випадках, якщо сторонами доведено обставини, які мають значення для справи і на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень, проте сторони обрали неефективний спосіб захисту - коли суд може за згодою позивача допустити заміну неефективного способу захисту права власності ефективним способом захисту.

В дослідженні вдало зроблено акцент на євроінтеграційних процесах, які також зумовлюють необхідність дослідження відносин щодо цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, зважаючи на існування превентивного захисту права власності за

законодавством деяких країн Європейського Союзу та широке розуміння у застосуванні негаторного позову.

За темою роботи зроблено достатню кількість публікацій. Основні положення та висновки, зроблені під час дослідження, відображено у 8 наукових публікаціях, зокрема 4 статтях у наукових фахових виданнях і 4 тезах доповідей, представлених на науково-практичних конференціях.

В роботі дисертант продемонстрував високий рівень знань нормативного матеріалу та доктринальних джерел, вміння їх аналізувати, узагальнювати та формулювати власні висновки.

Отже, в цілому ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатньо високим, пропозиції зроблені на належному науковому рівні. Представлена дисертація є завершеною кваліфікаційною науковою працею, що відповідає вимогам п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути рекомендована до захисту.

Науковий керівник, доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень Є. А. Булат довела до відома присутніх інформацію що, окрім інших важливих положень наукової новизни, серед яких, наприклад, доцільність розгляду цивільно-правового захисту права власності через поняття «правовий результат» та визнання цивільно-правового захисту права власності як правового результату діяльності самого власника, окрему увагу в роботі присвячено застосуванню прогібіторного позову, який подібний до негаторного позову, однак відрізняється від нього тим, що може бути пред'явлений, якщо порушення права власності ще не відбулося, але відбудеться в майбутньому. І, оскільки законодавчі положення, які стосуються негаторного позову, мають широку практику правозастосування, а практика застосування положень щодо прогібіторного позову перебуває в стані свого формування, дисертантом в роботі вдало обґрунтовано і запропоновано доцільність застосування саме прогібіторного позову, який був відомий з часів Стародавнього Риму, де він вдало застосовувався ще при захисті нерухомої власності (майна) у відносинах сусідства.

Дисертантом визначено, що прогібіторний позов може застосовуватися у випадках, якщо треті особи, які не зазіхали на чуже майно ні в цілому, ні в рамках обмеженого права, проте своєю поведінкою заважали власнику нормально користуватися майном. І у цьому разі суд зобов'язує порушника усунути наслідки вчинених дій і не здійснювати такі дії в майбутньому.

В роботі ґрунтовно визначено і підкреслено доцільність віднесення такого позову до превентивних способів захисту, коли забороняється вчинення іншою особою дій, якими може бути порушене право власника або про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню. Дисертант відзначає, що прогібіторний позов належить до превентивного захисту, натомість

негаторний позов до превентивного захисту не належить, оскільки при пред'явленні негаторного позову вже існує порушення права власності у вигляді перешкоди у здійсненні права користування та розпорядження майном; тобто відмежовано прогібаторний позов від негаторного і за характером порушень права власності. В роботі визначено, що підставою негаторного позову є перешкоди у здійсненні власником повноважень щодо користування та розпорядження. У превентивному ж позові, до яких, власне, і належить прогібаторний, таких застережень немає, оскільки власник передбачає загрозу порушення будь-яких належних йому повноважень, а не лише користування та розпорядження, оскільки превентивний захист може бути застосований не лише для захисту права власності, але й інших майнових чи особистих немайнових прав.

Свою думку дисертант в роботі підкріплює і наведеною сталою судовою практикою з застосування прогібаторного позову де зазначено, що він може бути пред'явлений, якщо порушення права власності ще не відбулося, але відбудеться в майбутньому і визначає, що умовами подання такого позову є випадки, коли: річ знаходиться у власності; існує загроза порушення іншими особами права власності у майбутньому; вчиняються дії, які можуть порушити право власності в майбутньому. Отже, виходячи з вищенаведеного, позов про превентивний захист права власності може бути пред'явлений власником, який має підстави передбачити можливість порушення свого права власності іншою особою. Предметом позову у таких випадках є вимога позивача про усунення з боку відповідача будь-яких перешкод у здійсненні ним права користування та розпорядження своїм майном, або про вчинення певних дій для запобігання порушенню у разі існування такої загрози у майбутньому.

Основні положення та висновки, зроблені під час дослідження, відображено у 8 наукових публікаціях, зокрема 4 статтях у наукових фахових виданнях і 4 тезах доповідей, представлених на науково-практичних конференціях. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім, пропозиції зроблені на належному науковому рівні. Дослідження є самостійною кваліфікаційною науковою роботою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які виконують конкретні наукові завдання, що мають істотне значення для галузі знань 08 «Право», а саме становлять оригінальний внесок у розвиток науки цивільного права щодо визначення особливостей цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння.

Представлена дисертація відповідає вимогам п. 6–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути рекомендована до захисту.

В ОБГОВОРЕННІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

1. Завідувач відділу науково-правових експертиз, д.ю.н., проф. Красицька Л. В. (рецензент) підкреслила, що актуальність теми дослідження

Олешка О. М. не викликає сумніву. Дисертант обрав класичний підхід в розкритті актуальності обраної теми дисертаційного дослідження і дослідив проблемні питання цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, через аналіз: а) цивільного законодавства України в контексті оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України; б) правозастосовної практики, зазначивши, що особливо гостро в судовій практиці постають питання щодо розмежування негаторного і віндикаційного позовів, застосування позовної давності до вимог власника про усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном тощо; в) доктрини цивільного права в сфері цивільно-правового захисту права власності, дослідивши значну кількість дисертаційних та монографічних робіт, визначивши основні положення та висновки, що стали предметом наукової дискусії автора.

О. М. Олешко при проведенні цього дисертаційного дослідження поставив перед собою мету, яка полягала у визначенні сутності цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, шляхом застосування способів захисту права власності, встановленні особливостей пред'явлення негаторного та прогібиторного позовів як засобів цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, та виокремленні критеріїв розмежування негаторного позову з іншими засобами захисту права власності, а також розробці пропозицій з удосконалення цивільного законодавства України у сфері захисту права власності.

Проведений аналіз дисертаційного дослідження, зроблених висновків і рекомендацій за цією дисертацією, надає підстави для висновку, що мету дисертаційного дослідження досягнуто і поставлені завдання аспірантом виконано повністю.

Дисертаційне дослідження виконано здобувачем у відділі приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України в рамках тем науково-дослідної роботи «Взаємодія правової держави, громадянського суспільства та особи: правові аспекти, практичні реалії, прогностичні зміни» (реєстраційний номер 0121U100150) та «Рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань» (реєстраційний номер 0124U001503).

Проведений аналіз дисертаційного дослідження свідчить про наявність у дисертанта ґрунтовних навичок застосування методології наукової діяльності. Дисертант вміло використав історично-правовий метод при дослідженні генезису цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, порівняльно-правовий метод – при визначенні особливостей захисту права власності за законодавством іноземних держав (ФРН, Чеської Республіки, Республіки Молдова та ін.), формально-юридичний метод – при виокремленні критеріїв конкуренції способів захисту права власності, розмежуванні негаторного позову та інших суміжних правових конструкцій тощо. О. М. Олешком вміло використано філософські,

загальнонаукові та спеціальні методи. У цілому можна стверджувати, що здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Проведений аналіз тексту дисертації, опублікованих наукових праць за темою дисертації свідчить, що *результати дисертаційного дослідження О. М. Олешка мають необхідний рівень наукової новизни і є достовірними*. Сформульовані висновки, узагальнення та пропозиції відповідають зазначеним рівням наукової новизни.

Зокрема *вперше* розглянуто цивільно-правовий захист права власності через поняття «правовий результат» та визначено цивільно-правовий захист права власності як правовий результат діяльності самого власника, правозастосовної діяльності компетентних державних органів, що дозволяє досягти відновлення порушеного права власності, його визнання, покладення на правопорушника негативних наслідків майнового чи організаційного характеру.

Заслуговує підтримки висновок, що на законодавчому рівні доцільно надати суду право змінити спосіб захисту права власності у випадках, якщо сторонами доведено обставини, які мають значення для справи і на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень, проте сторони обрали неефективний спосіб захисту. Запропоновано внести зміни до ст. 386 ЦК України і доповнити її частиною четвертою в такій редакції: «4. Суд, встановивши під час розгляду справи порушення права власності і обставину, що особою обраний неефективний спосіб захисту права власності, може за згодою позивача допустити заміну неефективного способу захисту права власності ефективним способом захисту права власності. Якщо позивач не згоден на заміну неефективного способу захисту права власності ефективним способом захисту права власності, то суд може відмовити в позові».

Варто погодитися з дисертантом, що доцільно сформулювати назви ст. ст. 387, 391 ЦК України як способи захисту права власності і змінити назву ст. 387 ЦК України на «Витребування майна із чужого незаконного володіння», назву ст. 391 ЦК України на «Усунення перешкод у здійсненні власником права користування та розпоряджання майном» з метою конкретизації способів захисту права власності.

Вбачаються обґрунтованими положення щодо доцільності врахування дуалістичної природи позову про визнання права власності (речово-правовий та зобов'язально-правовий характер) при вирішенні питання про застосування позовної давності: якщо подається позов про визнання права власності в речово-правових відносинах, коли існує невизначеність відносин власності, право власності на майно оспорується або не визнається, або втрачені документи, які засвідчують право власності на нього, то позовна давність на такі вимоги не поширюється; якщо пред'являється позов про визнання права власності на майно в зобов'язальних правовідносинах, то на такі вимоги поширюється загальна позовна давність, перебіг якої починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права.

Важливий практичний інтерес становлять положення дисертації щодо вирішення проблеми конкуренції способів захисту права власності з

обґрунтуванням таких висновків: 1) якщо вимоги стосуються захисту порушених прав власника, які виникають з речових або зобов'язальних правовідносин, то конкуренцію способів захисту права власності можна вирішити як «договір усуває ввідикацію» або «договір усуває негаторний позов»; 2) при одночасному заявленні вимог про витребування майна з чужого незаконного володіння та усунення перешкод у здійсненні власником права користування та розпоряджання своїм майном ввідикаційний і негаторний позови є взаємовиключними; 3) якщо вимоги про захист права власності виникають із порушення прав у зобов'язальних правовідносинах, але при цьому конкурують між собою вимоги щодо захисту прав, що виникають із договірних правовідносин та деліктних правовідносин, то конкуренцію способів захисту права власності можна вирішити як «договір усуває деліктить висновок

Не акцентуючи детальної уваги на інших положеннях наукової новизни дисертаційного дослідження О. М. Олешка, можна констатувати, що ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, відповідає рівням наукової новизни «вперше», «удосконалено», «дістало подальшого розвитку». Висновки та пропозиції за результатами дисертаційного дослідження відповідають темі дисертації, зроблені на належному науково-теоретичному рівні та становлять науковий і практичний інтерес.

За своїм змістом дисертаційна робота О. М. Олешка свідчить, що здобувач набув тих навичок та компетентностей, що визначені Стандартом вищої освіти зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та напрямкам досліджень відповідно до освітньо-наукової програми Право. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям розвитку цивільно-правового захисту права власності. Аналіз тексту дисертації та опублікованих дисертантом наукових праць свідчить про відсутність порушення автором положень академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні автором зроблено посилання на наукові роботи інших вчених, дотримано вимоги законодавства про захист авторського права, надано достовірну інформацію про власні результати наукової діяльності. В роботі не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату чи інших проявів академічної недоброчесності.

Дисертаційна робота написана українською мовою офіційно-діловим стилем мовлення. Дисертантом використано загальноприйнятту правничу термінологію. Системний аналіз дисертаційного дослідження свідчить, що всі розділи дисертаційного дослідження пов'язані між собою і є логічним продовженням попередніх теоретичних висновків, узагальнень та пропозицій автора. Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Зроблені висновки та пропозиції за дисертаційним дослідженням мають й практичну спрямованість та можуть бути використані в освітньому процесі, в науково-дослідній діяльності, в правотворчій та правозастосовній діяльності.

Основні положення дисертації О. М. Олешка відображено у восьми наукових публікаціях, з яких чотири наукові статті опубліковано у виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань з юридичних наук, четверо тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що підтверджує апробацію матеріалів дисертації. Отже, наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні, повністю висвітлено в наукових публікаціях здобувача.

Дисертаційне дослідження Олешка Олега Михайловича на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння» як і будь-яка інша наукова робота містить положення, які є дискусійними або потребують додаткової аргументації автора.

1. Погоджуючись з підходом дисертанта щодо доцільності внесення змін до назви ст. 391 ЦК України, потребує уточнення його позиція стосовно положень, викладених в ч. 2 ст. 391 ЦК України: «Якщо органом державної влади або органом місцевого самоврядування, незалежно від того, чи мав такий орган відповідні повноваження, вчинялися будь-які дії, спрямовані на відчуження майна, в результаті яких набувачем такого майна став суб'єкт права приватної власності, спори щодо володіння та/або розпоряджання, та/або користування таким майном відповідним органом державної влади або органом місцевого самоврядування вирішуються на підставі статей 387 і 388 цього Кодексу». Постає питання: чи розповсюджуються зазначені положення на захист права власності держави на земельні ділянки водного фонду, оскільки раніше такий захист відбувався шляхом пред'явлення негаторного позову, а не віндикаційного.

2. Дисертантом удосконалено визначення поняття «суб'єктивне право власності» шляхом уточнення, що «суб'єктивне право власності – це певна міра можливої поведінки суб'єкта володіти, користуватися і розпоряджатися майном, що ґрунтується на природних правах людини, встановлюється правом об'єктивним, у тому числі законом як одним із основних джерел права». Ця позиція потребує додаткової аргументації щодо того, чи вважає автор право власності природним правом, яке не надається державою, а обумовлено природною властивістю людини працювати.

Вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальної наукової новизни та практичної значимості результатів дослідження та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Враховуючи вищевикладене, вважаю, що дисертаційна робота Олешка Олега Михайловича на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння» є самостійною кваліфікаційною науковою роботою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право», а саме становлять

оригінальний внесок у розвиток науки цивільного права щодо визначення особливостей цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 та може бути рекомендована до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право».

2. Провідний науковий співробітник відділу дослідження проблем правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС, к.ю.н., старший дослідник Томкіна О. О. (рецензент) зауважила, що власність і право власності – цінні блага, що лежать в основі економічних відносин і споконвіку перебувають у зоні ризику протиправних посягань. Тож правова охорона та захист права власності визнані фундаментальними інститутами правової системи, які потребують постійної наукової уваги. Цивільно-правовий аспект захисту права власності посідає одне із ключових місць у проблематиці приватноправової доктрини і значною мірою формує динамічний механізм судового захисту інтересів правовласника. Право на захист цивільних прав та інтересів – одне із провідних у каталозі прав кожної особи (стаття 16 ЦК України), яке підсилене конституційними (статті 13, 14, 41, 54, 55, 92 Основного Закону України) та конвенційними гарантіями (стаття 13 ЄКПЛ, стаття 1 Першого протоколу ЄКПЛ) як *jus cogens*.

У світлі міжнародного та європейського права цивільно-правовий захист права власності є невід'ємною складовою універсальної правозахисної системи, багаторічний досвід функціонування якої необхідний для України на її шляху до повноправного членства в ЄС. Розвиток цивільного законодавства України за зразком найкращих європейських стандартів, принципів і рекомендацій щодо цивільно-правового захисту права власності – вагомий внесок у незворотність євроінтеграційного поступу України. Важливим кроком у зазначеному поступі виступає рекодифікація цивільного законодавства України, яка охоплює, з-поміж іншого, й питання цивільно-правового захисту права власності. Не можна не відмітити, що в умовах сьогодення правовий захист права власності значно ускладнений чинниками воєнного стану в Україні, які вимагають адекватних правових рішень та удосконалення законодавства. З уваги на це, попри вагомий теоретичний доробок щодо цивільно-правового захисту права власності, у тому числі від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, низка питань в означеній проблематиці стоїть на порядку денному дискусійної трибуни правників загалом і цивілістів зокрема. Отже, надане на рецензування дисертаційне дослідження О.М. Олешка на тему: «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння» вбачається актуальним і своєчасним.

Здобувачем визначено предметом дослідження цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, відповідні теоретичні положення та доктринальні підходи до визначення сутності цивільно-правового захисту права власності, національне законодавство України та нормативно-правові акти іноземних держав, судова практика застосування цивільно-правових норм у сфері захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. У межах зазначеного предмету дисертантом поставлено за мету визначення сутності цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, шляхом застосування способів захисту права власності, встановлення особливостей пред'явлення негаторного та прогібиторного позовів як засобів цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, та виокремлення критеріїв розмежування негаторного позову з іншими засобами захисту права власності, а також розробка пропозицій з удосконалення цивільного законодавства України у сфері захисту права власності.

Дисертаційна робота О. М. Олешка, у тому числі зроблені ним узагальнення, пропозиції і рекомендації дають підстави для висновку, що аспірантом у межах об'єкта і предмета наукової роботи досягнуто мету дисертаційного дослідження та повністю виконано поставлені завдання.

Дисертаційне дослідження виконано аспірантом у відділі приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України в рамках тем науково-дослідної роботи «Взаємодія правової держави, громадянського суспільства та особи: правові аспекти, практичні реалії, прогностичні зміни» (номер державної реєстрації 0121U100150) та «Рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань» (номер державної реєстрації 0124U001503).

Дисертаційне дослідження О. М. Олешка свідчить про те, що його методологічна база загалом відповідає сучасним вимогам, які висуваються до наукових досліджень у сфері гуманітарних наук, та свідчить про кваліфіковане використання здобувачем методологічного інструментарію. Дисертантом уміло використано як загально-, так і спеціально-наукові методи дослідження. Зокрема, як вбачається з аналізу наукової роботи, діалектичний метод пізнання дозволив здобувачеві з'ясувати поняття права власності та цивільно-правового захисту права власності. Застосування формально-логічного методу дало можливість визначити способи цивільно-правового захисту права власності, дефінувати поняття негаторного позову, визначити його види. Слід відмітити вдале використання аспірантом системно-структурного методу при класифікації способів цивільно-правового захисту права власності. Історично-правовий метод дозволив здобувачеві проаналізувати генезис питання щодо цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (за римським правом, джерелами литовсько-руського, феодално-кріпосницького, радянського, сучасного права), а порівняльно-

правовий – проаналізувати та зіставити цивільне законодавство України та іноземних держав (Німеччини, Молдови, Чехії). Встановленню взаємозв'язків та виокремленню критеріїв конкуренції способів захисту права власності, розмежуванню негативного позову від інших суміжних правових конструкцій, формулюванню висновків та пропозицій за результатами дисертаційного дослідження сприяв формально-юридичний метод. Слід відзначити і ґрунтовну емпіричну базу дисертаційного дослідження у вигляді низки національних судових рішень, актів ЄСПЛ та Конституційного Суду України, використаних здобувачем для юридичного аналізу релевантної судової та конституційної практики, їх сучасних тенденцій. Тож можна констатувати, що здобувач Олешко О. М. загалом оволодів методологією наукової діяльності, завдяки використанню якої положення та висновки дисертаційного дослідження є достатньо науково обґрунтованими.

Наукова новизна представлених результатів дисертаційного дослідження репрезентована здобувачем положенням про те, що виконана ним дисертація є першим комплексним дослідженням цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, проведеним в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України. Подана теза щодо наукової новизни конкретизована здобувачем у наступних основних теоретичних результатах, що виносяться на захист. Новим для приватноправової доктрини є визначення цивільно-правового захисту права власності як правового результату діяльності самого власника, правозастосовної діяльності компетентних державних органів, що призводить до відновлення порушеного права власності, його визнання, покладення на правопорушника негативних наслідків майнового чи організаційного характеру. Індивідуальним є і запропонований дисертантом дуальний підхід щодо цивільно-правових способів захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, згідно з яким зазначені способи доцільно розглядати у вузькому та широкому значеннях: у *вузькому* – способи включають ті, в яких основною вимогою є усунення перешкод у здійсненні права власності або вимога про заборону вчинення дій, які можуть порушити право власності, або про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню, якщо існує реальна загроза порушення права власності в майбутньому; у *широкому* – такі способи, в яких власник не позбавлений володіння майном, але заявляє вимоги, не пов'язані з усуненням перешкод у здійсненні права власності або заборону вчинення дій, які могли б створити такі перешкоди в майбутньому, тобто заявляє інші вимоги в речових та зобов'язальних правовідносинах. Оригінальною вбачається пропозиція здобувача вважати негативний позов про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядженні майном шляхом виселення відповідача як належний та ефективний спосіб захисту прав та інтересів позивача при рейдерському захваті права власності незалежно від наявності «книжного володіння» у відповідача. Новими для української цивілістичної доктрини слід також визнати пропозиції здобувача про внесення змін до окремих статей ЦК України. Своєрідною є і пропозиція щодо врахування дуалістичної природи

позову про визнання права власності при застосуванні позовної давності. Привертає увагу також ініціатива здобувача надати на законодавчому рівні суду право змінити спосіб захисту права власності у випадках, якщо сторонами доведено обставини, які мають значення для справи і на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень, проте сторони обрали неефективний спосіб захисту (зміни до статті 386 ЦК України).

Отже, аналіз результатів дисертаційного дослідження та опублікованих наукових праць О. М. Олешко показав, що винесені на захист положення мають необхідний рівень наукової новизни і відповідають темі дисертації.

За своїм змістом дисертація О. М. Олешко свідчить, що здобувач набув навичок та компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та напрямкам досліджень відповідно до освітньо-наукової програми Право.

Дисертаційне дослідження є завершеною кваліфікаційною науковою роботою, яка демонструє особистий внесок здобувача в забезпечення рекодифікації цивільного законодавства України в контексті гармонізації сучасного європейського приватного права, за напрямом удосконалення цивільно-правового механізму захисту цивільних прав та інтересів. Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні здобувачем зроблено посилання на наукові роботи інших дослідників щодо їх пропозицій, тверджень, висновків, дотримано вимоги законодавства про захист авторських прав, надано достовірну інформацію про власні результати наукової діяльності. В роботі не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату чи інших проявів академічної недоброчесності. Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Олешка Олега Михайловича є результатом самостійних досліджень здобувача та не містить елементів фальсифікації, компіляції і фабрикації. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Дисертаційна робота написана українською мовою офіційно-діловим стилем. Дисертантом використано загальноприйнятту правничу термінологію. Системний аналіз дисертаційного дослідження свідчить, що всі його структурні частини пов'язані між собою і є логічним продовженням попередніх теоретичних висновків, узагальнень та пропозицій автора. Кваліфікаційна наукова робота О. М. Олешка оформлена відповідно до Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40.

Зроблені висновки та пропозиції за дисертаційним дослідженням мають й практичну спрямованість та можуть бути використані в освітньому процесі, в науково-дослідній діяльності, в правотворчій та правозастосовній діяльності.

Основні положення дисертації О. М. Олешко відображено у восьми наукових публікаціях, з яких чотири наукові статі опубліковано у виданнях, включених МОН України до переліку фахових видань з юридичних наук, четверо тез доповідей – на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних

конференціях, що підтверджує апробацію матеріалів дисертації. Отже, отримані здобувачем наукові результати повністю висвітлено в його наукових публікаціях.

Дисертація О. М. Олешко, як і будь-яка інша кваліфікаційна наукова робота містить деякі положення, які можна визнати дискусійними або потребують додаткової аргументації автора.

1. Досліджуючи превентивний спосіб цивільно-правового захисту права власності, дисертант, крізь призму категорії «загроза» дійшов висновків про те, що умовою прогнібторного позову є реальна загроза порушення права власності позивача в майбутньому, і що застосування превентивного захисту права власності має місце, коли ще самого правопорушення не існує, натомість існує лише реальна загроза порушення суб'єктивного права власності. Однак видається спірним доктринальне звуження загрози порушення суб'єктивного права власності винятково до її реального ступеня, залишаючи без уваги потенційний рівень загрози. Такий підхід, на мій погляд, не повною мірою узгоджується з превентивним механізмом сучасного права і превентивною правничою термінологією, за якою «загроза» усталено визначається як «наявні та потенційно можливі явища і чинники». Тож зазначений аспект проблеми цивільно-правового захисту права власності доцільно було би додатково висвітлити здобувачем.

2. Науково-практична значущість дисертаційного дослідження О. М. Олешка стала би ще більш вагомю, якби здобувач свої законодавчі пропозиції сформулював у вигляді окремого законопроекту та реалізував його через акт впровадження у правотворчу діяльність (тим більше це актуально під час активного процесу рекодифікації цивільного законодавства України). Йдеться, насамперед, про пропозиції здобувача внести зміни до статті 268 ЦК України в частині визначення вимог, на які позовна давність не поширюється, а також до ст. 386 ЦК України щодо законодавчого закріплення права суду замінити неефективний спосіб захисту права власності ефективним. Таке саме застереження стосується й теоретичних висновків, узагальнень і пропозицій дисертанта, які доцільно було би втілити у конкретні навчальні курси та підтвердити відповідним актом про впровадження.

Окремі технічні похибки комп'ютерної верстки тексту та орфографічні описки не позначалися на науковій значущості дисертаційного дослідження. Проте висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують наукової новизни та прикладного значення результатів дослідження, тому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Враховуючи вищевикладене, вважаю, що дисертаційна робота Олешка Олега Михайловича на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння» є самостійною кваліфікаційною науковою роботою, що містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують наукове завдання, що має важливе значення для галузі знань 08 Право. Дисертація Олешка Олега Михайловича на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння», подана на здобуття ступеня доктора філософії,

відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, і може бути рекомендована до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право».

3. **Головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф., академік НАПрН України Гриняк А. Б.** зауважив, що у зарубіжних країнах існують дуже ефективні способи захисту права власності. У дисертаційній роботі представлені різні види позовів, які можуть використовуватися для захисту права власності – негаторний рецесорний, негаційний, кондикційний, тощо. При цьому, головною метою залишається одне – досягти ефективного захисту права власності, а час вже покаже, який з позовів буде найбільш для цього придатним.

Доводиться констатувати, що спори щодо застосування цивільно-правових способів захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, достатньо часто стають предметом судового розгляду. Особливо гостро на сьогодні в судовій практиці постають питання щодо розмежування негаторного і віндикаційного позовів, застосування позовної давності до вимог власника про усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном тощо. Значна кількість судових спорів, в яких поєднуються вимоги, що складають предмет негаторного та інших позовів, інші проблемні питання судового захисту права власності ставлять перед цивілістичною наукою завдання щодо системного наукового аналізу доктрини приватного права, цивільного законодавства України та іноземних держав, інших джерел цивільного права щодо цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння.

4. **Завідувач відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф. Великанова М. М.** відзначила, що власність і право власності - цінні блага, що лежать в основі економічних відносин і гарантовані державою. Тож правова охорона та захист права власності мають бути дієвими і ефективними. Маємо звернути увагу на досвід ЄС у цій сфері, де вдало і успішно захищається право власності. Незважаючи на певні дискусійні моменти робота відбулася і може бути рекомендована до захисту.

5. **Старший науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, к.ю.н. Гуцуляк В. К.** (*онлайн формат участі*) відзначив, що обговорення роботи є цікавим, оскільки в дослідженні затронуті як теоретичні так і практичні аспекти. Окрім цього дисертантом здійснюється науковий пошук найбільш оптимального механізму захисту права власності.

6. **Головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф., Федорченко Н. В.** (*онлайн формат участі*)

7. **Старший науковий співробітник відділу приватноправових досліджень, к.ю.н., старший дослідник Простибоженко О. С.** відзначив, що в процесі представлення своїх наукових результатів, а також відповідей на поставлені питання Олешко О. М. продемонстрував високий рівень знань нормативного матеріалу та доктринальних джерел, вміння їх аналізувати, узагальнювати та формулювати власні висновки. Наведене додатково свідчить про можливість рекомендації обговорюваної дисертації до захисту.

8. **Директор Інституту, д.ю.н., проф., член-кореспондент НАПрН України Кот О. О.** подякував всім за активне обговорення дисертаційної роботи, висловив думку, що дисертант не зупиниться лише на цьому дослідженні, а продовжить свої наукові пошуки, побажав подальших успіхів.

Підсумки обговорення дисертаційної роботи підвела *головуюча на засіданні, завідувач відділу приватноправових досліджень, д.ю.н., проф. Великанова М. М.* яка зазначила, що вищевикладені обставини, виступи співробітників відділу, доповідь автора дисертації та відповіді на поставлені питання переконливо свідчать про завершеність наукового дослідження, його теоретичне і практичне значення.

Олешко Олег Михайлович виявив здатність здійснювати науковий пошук, самостійно ставити наукові завдання, розробляти й вирішувати наукові проблеми, вести наукову полеміку, а його дисертаційне дослідження на тему: **«Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння»** відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії в галузі права, що дає підстави рекомендувати представлену дисертаційну роботу до захисту.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити такий висновок щодо дисертації аспіранта Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України Олешка О. М.

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Олешка Олега Михайловича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Призначити головою разової спеціалізованої вченої ради:

Гриняка Андрія Богдановича, доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, заслуженого юриста України, заступника директора Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії

наук України з наукової роботи.

4. Призначити офіційними опонентами по захисту дисертації **Олешка Олега Михайловича**:

- **Яроцького Віталія Леонідовича**, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента НАПрН України, заслуженого діяча науки і техніки України, завідувача кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

- **Дзеру Ірину Олександрівну**, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри приватного права факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія».

5. Рекомендувати дисертацію **Олешка Олега Михайловича** «**Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння**» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на розширеному засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14; проти – немає; таких, що утрималися – немає.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Олешка Олега Михайловича на тему «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Робота виконана в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України.

Наукові керівники – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України, директор Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України **О. О. Кот**;

- доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України **Є. А. Булат**.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність дослідження проблемних питань цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, обумовлена передусім тим, що з точки зору цивільного права право власності є абсолютним правом, що передбачає обов'язок всіх утримуватися від порушень прав власника. В умовах проведення рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України визначення напрямів правового регулювання відносин щодо цивільно-правового захисту права власності та інших речових прав є необхідним.

Стаття 13 Конституції України від 28 червня 1996 р. проголошує, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права

власності рівні перед законом. У ч.4 ст.41 Конституції України наголошується на тому, що право приватної власності є непорушним.

Цивільний кодекс України від 16 січня 20023 року містить нормативні положення щодо цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Згідно з ч. 1 ст. 391 ЦК України власник майна має право вимагати усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном. Законом України від 12 березня 2025 року № 4292-ІХ «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо посилення захисту прав добросовісного набувача», який набрав чинності 09.04.2025, назву статті 391 викладено в редакції «Захист права власності власника майна», що призвело до невідповідності назви статті тим способам захисту права власності, які закріплені в тексті цієї статті, що потребує ретельного аналізу та подальшого удосконалення.

Правова природа негаторного позову як основного засобу цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, викликає дискусії серед цивілістів, зокрема існує як вузьке розуміння негаторного позову – позову власника про усунення будь-яких перешкод у здійсненні ним права користування та розпорядження майном, навіть якщо ці порушення не пов'язані з позбавленням права володіння, так і широке розуміння негаторного позову, коли власник звертається з позовом про усунення як реально існуючих перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном, так і з вимогою про заборону вчинення особою дій, які можуть порушити його право власності, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню.

На сьогодні точаться наукові дискусії й щодо доцільності існування превентивного захисту права власності, не пов'язаного з позбавленням власника права володіння, зокрема щодо пред'явлення прогібіторного позову. Крім того, в науковій літературі висловлюється й погляд, що до предмета негаторного позову можуть бути віднесені й вимоги про зняття арешту з майна.

Спори щодо застосування цивільно-правових способів захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, достатньо часто стають предметом судового розгляду. Особливо гостро на сьогодні в судовій практиці постають питання щодо розмежування негаторного і віндикаційного позовів, застосування позовної давності до вимог власника про усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном тощо. Значна кількість судових спорів, в яких поєднуються вимоги, що складають предмет негаторного та інших позовів, інші проблемні питання судового захисту права власності ставлять перед цивілістичною наукою завдання щодо системного наукового аналізу доктрини приватного права, цивільного законодавства України та іноземних держав, інших джерел цивільного права щодо цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння.

Євроінтеграційні процеси України також зумовлюють необхідність дослідження відносин щодо цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, зважаючи на існування

превентивного захисту права власності за законодавством деяких країн Європейського Союзу та широке розуміння негаторного позову.

Наукові дискусії та проблеми правозастосовної діяльності підтверджують необхідність системного наукового аналізу цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння.

В українській доктрині приватного права цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, досліджувався в контексті загальних положень про захист права власності та захист речових прав (Гнатів О. Б. Захист права власності в цивільному праві, 2014 р.; Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні, 2001 р.; Місяць А. П. Відчуження майна особою, якій воно не належить на праві власності, 2014 р.; Кот О. О. Проблеми здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав, 2017 р.; Харченко Г. Г. Речові права у законодавстві, доктрині та судовій практиці України, 2017 р.), захисту права власності на земельні ділянки (Кулинич О. П. Цивільно-правові способи захисту права приватної власності на земельні ділянки, 2015 р.). Зазначені дисертаційні дослідження стосувалися широкого кола питань захисту права власності в цивільному праві.

Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, за цивільним законодавством України був предметом окремого дисертаційного дослідження С. Д. Домусчі в 2011 році, в якому автор більше уваги приділив класифікаціям способів захисту права власності та виокремив серед цивільно-правових способів захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володінням, речово-правові та інші спеціальні способи захисту, загальні, договірні та недоговірні способи захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володінням. Проблемні питання, які на сьогодні виникають у правозастосовній практиці, наприклад, щодо захисту прав держави на земельні ділянки лісового фонду, земельні ділянки водного фонду, щодо застосування позовної давності до вимоги про усунення перешкод у здійсненні права власності були досліджені фрагментарно.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України (нині – Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України) 29 червня 2023 року (протокол № 6). Дисертаційне дослідження підготовлено на виконання тем науково-дослідної роботи «Взаємодія правової держави, громадянського суспільства та особи: правові аспекти, практичні реалії, прогностичні зміни» (номер державної реєстрації 0121U100150) та «Рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань» (номер державної реєстрації 0124U001503).

Метою і завданнями дослідження є визначення сутності цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, шляхом застосування способів захисту права власності,

встановлення особливостей пред'явлення негаторного та прогібаторного позовів як засобів цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, та виокремлення критеріїв розмежування негаторного позову з іншими засобами захисту права власності, а також розробка пропозицій з удосконалення цивільного законодавства України у сфері захисту права власності.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі завдання:

- визначити поняття права власності як абсолютного суб'єктивного права та охарактеризувати непорушність права власності;
- визначити поняття цивільно-правового захисту права власності;
- сформулювати поняття «способи цивільно-правового захисту права власності», провести їх класифікацію та визначити особливості конкуренції способів захисту;
- визначити поняття та дослідити генезис цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння;
- встановити сутність, правову природу негаторного позову як правового засобу цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння;
- встановити особливості застосування позовної давності до вимог власника щодо усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном;
- визначити різновиди негаторного позову;
- виокремити критерії розмежування негаторного позову з іншими суміжними правовими конструкціями.

Об'єктом дослідження є цивільні правовідносини, які складаються щодо захисту права власності як абсолютного суб'єктивного права.

Предметом дослідження є цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, відповідні теоретичні положення та доктринальні підходи до визначення сутності цивільно-правового захисту права власності, національне законодавство України та нормативно-правові акти іноземних держав, судова практика застосування цивільно-правових норм у сфері захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння.

Методи дослідження. У процесі дослідження цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, було використано як загальнонаукові методи дослідження (*діалектичний, формально-логічний, системно-структурний, індукції та дедукції* тощо), так і спеціально-наукові методи пізнання (*формально-юридичний, історично-правовий, порівняльно-правовий* та ін.). *Діалектичний метод* дозволив з'ясувати поняття права власності (підрозділ 1.1), цивільно-правового захисту права власності (підрозділ 1.2). *Формально-логічний метод* було використано для визначення способів цивільно-правового захисту права власності, поняття негаторного позову, визначення різновидів негаторного позову (підрозділи 1.3, 2.2, 3.2). *Системно-структурний метод* застосовувався при проведенні класифікації способів цивільно-правового захисту права

рейдерському захваті права власності незалежно від наявності «книжного (книжкового) володіння» у відповідача, оскільки реальному власнику майна створено перешкоди у здійсненні ним права користування та розпорядження нерухомим майном у випадку реєстрації права власності з порушенням закону;

4) запропоновано сформулювати назви ст. ст. 387, 391 ЦК України як способи захисту права власності і змінити назву ст. 387 ЦК України на «Витребування майна із чужого незаконного володіння», назву ст. 391 ЦК України на «Усунення перешкод у здійсненні власником права користування та розпорядження майном» з метою конкретизації способів захисту права власності;

5) наведено аргументацію щодо врахування дуалістичної природи позову про визнання права власності (речово-правовий та зобов'язально-правовий характер) при вирішенні питання про застосування позовної давності: якщо подається позов про визнання права власності в речово-правових відносинах, коли існує невизначеність відносин власності, право власності на майно оспорується або не визнається, або втрачені документи, які засвідчують право власності на нього, то позовна давність на такі вимоги не поширюється; якщо пред'являється позов про визнання права власності на майно в зобов'язальних правовідносинах, то на такі вимоги поширюється загальна позовна давність, перебіг якої починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права;

6) запропоновано на законодавчому рівні надати право суду змінити спосіб захисту права власності у випадках, якщо сторонами доведено обставини, які мають значення для справи і на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень, проте сторони обрали неефективний спосіб захисту. Запропоновано внести зміни до ст. 386 ЦК України і доповнити її частиною четвертою в такій редакції: «4. Суд, встановивши під час розгляду справи порушення права власності і обставину, що особою обраний неефективний спосіб захисту права власності, може за згодою позивача допустити заміну неефективного способу захисту права власності ефективним способом захисту права власності. Якщо позивач не згоден на заміну неефективного способу захисту права власності ефективним способом захисту права власності, то суд може відмовити в позові».

Удосконалено:

7) визначення поняття «суб'єктивне право власності» шляхом уточнення, що «суб'єктивне право власності – це певна міра можливої поведінки суб'єкта володіти, користуватися і розпоряджатися майном, що ґрунтується на природних правах людини, встановлюється правом об'єктивним, у тому числі законом як одним із основних джерел права»;

8) положення щодо вирішення проблеми конкуренції способів захисту права власності з обґрунтуванням наступних висновків: 1) якщо вимоги стосуються захисту порушених прав власника, які виникають з речових або зобов'язальних правовідносин, то конкуренцію способів захисту права власності можна вирішити як: «догівір усуває віндикацію» або «догівір усуває негативний позов»; 2) при одночасному заявленні вимог про витребування

майна з чужого незаконного володіння та усунення перешкод у здійсненні власником права користування та розпоряджання своїм майном віндикаційний і негаторний позови є взаємовиключними; 3) якщо вимоги про захист права власності виникають із порушення прав у зобов'язальних правовідносинах, але при цьому конкурують між собою вимоги щодо захисту прав, що виникають із договірних правовідносин та деліктних правовідносин, то конкуренцію способів захисту права власності можна вирішити як: «договір усуває делікт»;

9) визначення негаторного позову: «Негаторний позов – це позов власника або особи, яка має речове право на чуже майно, про усунення перешкод у здійсненні ним (нею) права користування та розпоряджання своїм майном, не пов'язаних із позбавленням володіння» та обґрунтовано, що негаторний позов не є за своєю сутністю превентивним захистом права власності, до якого належить прогібіторний позов;

10) підхід щодо визначення особливостей володіння майном позивача за негаторним позовом та доведено, що йдеться про «володіння» як правомочність власника, тобто про право володіння як право особи панувати (мати владу) над річчю, а не про право володіння чужим майном як видом речових прав на чуже майно;

11) підхід до позову про зняття арешту з майна як різновиду негаторного позову з уточненням: якщо пред'являється позов про визнання права власності на майно і про зняття з нього арешту, то у цьому випадку може йтися про те, що особа, яка вважала себе власником майна, була позбавлена володіння майном, оскільки, наприклад, нерухоме майно було зареєстровано на праві власності за іншою особою; якщо ж пред'являється позов власником про зняття арешту з майна, на яке було накладено арешт у межах кримінального провадження, то йдеться про цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння власника майна, а саме про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпорядження своїм майном.

Набуло подальшого розвитку:

12) позиція щодо критичного ставлення до підходу судової практики, за яким визначення неефективного або неналежного способу захисту суб'єктивного цивільного права є підставою для відмови в позові. Обґрунтовано, що у випадках, якщо судом встановлено порушення суб'єктивного цивільного права, сторонами доведено обставини, які мають значення для справи і на які вони посилаються як на підставу своїх вимог або заперечень, відмова в задоволенні позовних вимог через обрання позивачем неефективного способу захисту не спрямована на забезпечення права на звернення до суду за захистом та конвенційного права на справедливий суд;

13) положення щодо вузького та широкого розуміння негаторного позову і аргументовано, що в доктрині приватного права існує вузьке розуміння негаторного позову – позову власника про усунення будь-яких перешкод у здійсненні ним права користування та розпорядження майном, якщо ці порушення не пов'язані з позбавленням права володіння, та широке розуміння негаторного позову, коли власник звертається з позовом про усунення як

реально існуючих перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном, так і з вимогою про заборону вчинення особою дій, які можуть порушити його право власності, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню;

14) позиція, що предметом негаторного позову є вимога позивача про усунення з боку відповідача будь-яких перешкод у здійсненні ним права користування та розпорядження своїм майном, які існують на час пред'явлення вимоги, а предметом прогібаторного позову є вимога позивача про заборону вчинення відповідачем дій, які можуть порушити його право власності, або про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню, якщо існує реальна загроза порушення права власності позивача в майбутньому;

15) підхід науковців про дуалістичну природу позову про визнання права власності (речово-правовий та зобов'язально-правовий характер). У речово-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов власника до особи, яка не визнає чи оспорує право власності, або до особи, яка потенційно може вважати себе власником майна у разі втрати власником документа, який засвідчує його право власності. У зобов'язально-правових відносинах позов про визнання права власності – це позов особи, яка бажає стати власником майна, (потенційного власника) про визнання за нею права власності на майно до особи, яка не виконала належним чином свої обов'язки щодо набуття позивачем права власності або не визнає та заперечує це право;

16) положення щодо розмежування негаторного та рецисорного, негаційного, кондикційного позовів з аргументацією, що характер правовідносин між власником майна та порушником права власності є основним критерієм такого розмежування: наявність зобов'язальних правовідносин у власника майна з відповідачем (порушником права власності) виключає можливість застосування негаторного позову;

17) позиція, що на вимогу власника про усунення перешкод у здійсненні ним права користування та розпоряджання своїм майном не поширюється позовна давність, оскільки порушення прав власника є триваючим. Запропоновано внести зміни до ст. 268 ЦК України, яка визначає вимоги, на які позовна давність не поширюється, і доповнити частину першу статті 268 пунктом 8 у такій редакції: «8) на вимогу про усунення перешкод у здійсненні права користування та розпоряджання майном».

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– нормотворчій діяльності – у процесі рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України щодо регулювання цивільних відносин із захисту права власності;

– науково-дослідній сфері – як методологічне підґрунтя для подальших наукових пошуків удосконалення правового регулювання відносин цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння;

– правозастосовній діяльності – при вирішенні спорів щодо цивільно-правового захисту права власності та застосування позовної давності до вимог, спрямованих на захист права власності;

– освітньому процесі – при викладанні навчальної дисципліни «Цивільне право України», спецкурсів з проблематики речового права, а також при підготовці підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням. Сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, отримані автором самостійно. У дисертації не використовувалися ідеї або розробки, що належать співавторам, разом з якими здобувачем опубліковано наукові праці.

Апробація матеріалів дисертації. Результати дисертаційного дослідження були апробовані у виступах на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, форумах: Всеукраїнській науково-практичній конференції до Дня науки та 30-річчя Національної академії правових наук України «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених» (м. Київ, 18 травня 2023 р.), науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова, «Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні» (м. Харків, 12 січня 2024 р.), XIII Міжнародному цивілістичному форумі «Цивільне право України: погляд у майбутнє» (м. Київ, 04 квітня 2024 р.), III Всеукраїнській науково-практичній конференції до Дня науки «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених» (м. Київ, 15 травня 2025 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження викладені у 8 публікаціях, зокрема, 4 наукових статтях у виданнях, які включено до переліку фахових для юридичних наук, а також у тезах 4 доповідей на наукових заходах, зокрема:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Олешко О. М. Конкуренція способів захисту права власності: постановка проблеми та шляхи її вирішення. *Нове українське право*. 2023. Вип. 6. С. 20–25. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.6.3>

2. Олешко О. М. Поняття цивільно-правового захисту права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. *Нове українське право*. 2024. Вип. 6. С. 151–157. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.6.22>

3. Олешко О. М. Негаторний позов як правовий засіб цивільно-правового захисту права власності. *Журнал східноєвропейського права*. 2025. № 133. С. 220–229. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15399742> URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/04/oleshko_133.pdf

4. Олешко О. М. Поняття та сутність позову про визнання права власності. *Аналітично-порівняльне правознавство. Електронне наукове видання*. 2025. № 03. Частина 1. С. 294–299. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.1.44> URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/333010>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Олешко О. М. Про сутність негаторного позову. *Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки та 30-річчя Національної академії правових наук України (м. Київ, 18 травня 2023 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. С. 337–340.

6. Олешко О. М. Про абсолютність права власності. *Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні*: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова (Харків, 12 січня 2024 р.) Харків, 2024. С. 172–174. Електронне наукове видання. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19997/1/Konf_Azimov-12.01.2024.pdf

7. Олешко О. М. Відмежування негаторного позову від прогібаторного позову. *Цивільне право України: погляд у майбутнє* : збірник матеріалів XIII Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 04 квітня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. С. 96–99.

8. Олешко О. М. Правова природа вимоги про зняття арешту з майна як способу захисту права власності. *Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції до Дня науки (м. Київ, 15 травня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. С. 108–111.

Характеристика особистості здобувача. Олешко Олег Михайлович, 13.11.1976 року народження. Освіта вища юридична, у 1999 році закінчив Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого, здобувши кваліфікаційний рівень «спеціаліст» за кваліфікацією «юрист», спеціальності «правознавство».

У 2003 році отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, видане на підставі рішення Київської обласної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

З 2003 року працює адвокатом як самозайнята особа. По теперішній час здійснює індивідуальну адвокатську діяльність.

Автор 8 наукових публікацій з цивільного права.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертаційна робота написана українською мовою. Текст роботи викладений науковим стилем доступно та послідовно відповідно до поставлених задач дисертаційного дослідження та відповідних структурних елементів (розділів, підрозділів) роботи. В роботі використано в цілому загальноприйнятну термінологію приватного та публічного права відповідно до досліджуваних питань. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Олешка О.М. і повноти публікації основних результатів дослідження **рецензенти рекомендують:**

1. Прийняти дисертацію **Олешка Олега Михайловича** на тему **«Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння»** до захисту як таку, що відповідає вимогам, які ставляться до робіт на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

2. Призначити головою разової спеціалізованої вченої ради:

Гриняка Андрія Богдановича, доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, заслуженого юриста України, заступника директора Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України з наукової роботи.

3. Призначити офіційними опонентами по захисту дисертації **Олешка Олега Михайловича**:

- **Яроцького Віталія Леонідовича**, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента НАПрН України, заслуженого діяча науки і техніки України, завідувача кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

- **Дзеру Ірину Олександрівну**, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри приватного права факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Олешка Олега Михайловича «Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння»**.

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація **Олешка Олега Михайловича** відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Призначити головою разової спеціалізованої вченої ради:

Гриняка Андрія Богдановича, доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, заслуженого юриста України, заступника директора Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України з наукової роботи.

4. Призначити офіційними опонентами по захисту дисертації **Олешка**

Олега Михайловича:

- **Яроцького Віталія Леонідовича**, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента НАПрН України, заслуженого діяча науки і техніки України, завідувача кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

- **Дзеру Ірину Олександрівну**, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри приватного права факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія».

5. Рекомендувати дисертацію **Олешка Олега Михайловича** «**Цивільно-правовий захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння**» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на розширеному докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14; проти – немає; таких, що утрималися – немає.

Головуюча на засіданні:

**Завідувач відділу приватноправових досліджень
Інституту правотворчості та
науково-правових експертиз
Національної академії наук України,
доктор юридичних наук, професор**

М. М. Великанова